

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 23.12.2002
KOM(2002) 743 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Økonomisk reform : rapport om Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder

{SEC(2002) 1399 final}

RESUME

USA's konkurrenceforspring i forhold til Den Europæiske Union bliver stadig større og der er risiko for, at den amerikanske økonomi udkonkurrerer den europæiske økonomi under konjunkturedgangen ligesom under opsvinget i slutningen af 1990'erne.

På baggrund heraf tager denne femte rapport om Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder først sit udgangspunkt i Det Europæiske Råd i Barcelona, hvor der blev lagt vægt på gennemførelse af retningslinjerne for de økonomiske politikker. Den ser på gennemførelsen af retningslinjerne for den økonomiske reform, der er fastlagt i konklusionerne af flere på hinanden følgende møder i Rådet (det indre marked), og konkluderer, at der er langt mellem intentioner og resultater.

Dernæst fokuserer rapporten på indikatorer for økonomisk reform og integration og peger på økonomiske områder, som kræver hurtige reformer og en større indsats fra medlemsstaterne. Integrationsmulighederne synes langt fra udtømte, men priskonvergens er gået i stå, hvilket er dårligt nyt for forbrugerne. I bestræbelserne på øget integration er det servicesektoren, herunder finansielle tjenesteydelser, som skal have toprioritet.

Rapporten indeholder endvidere en række skøn over de fordele, som økonomiske reformer kan kaste af sig, især på markederne for finansielle tjenesteydelser, og over de faktiske omkostninger, som påføres EU's borgere og virksomheder som følge af den forsinkede reformproces. De potentielle gevinster – og dermed omkostningerne ved manglende initiativ – er enorme.

Helhedsindtrykket af **gennemførelsen** er blandet, idet ca. 50 % af de retningslinjer, som Rådet (det indre marked) har fastlagt, er gennemført tilfredsstillende, mens gennemførelsen af de resterende 50 % er mindre tilfredsstillende. Kun i ganske få tilfælde er gennemførelsen direkte utilfredsstillende. Der er imidlertid tale om væsentlige elementer i den økonomiske reform til forbedring af konkurrenceevnen, og Rådet (det indre marked) har betegnet dem som vigtige og hastende, især en ny lovpakke om offentlige indkøb og EF-patentet. Disse retningslinjer er endnu ikke blevet vedtaget.

Sammenfattende kan det siges, at selv om der er sket fremskridt i gennemførelsen, er vedtagelsen og gennemførelsen af økonomiske reformer på produkt- og kapitalmarkederne stadig langsommelig.

Overholder vi tidsplanen for indførelsen af de økonomiske reformer, som er nødvendige for at opfylde de målsætninger for konkurrenceevnen, som blev fastlagt på Det Europæiske Råd i Lissabon?

Anvender vi de sidste ti års lovgivning vedrørende det indre marked som målestok for varigheden af reformernes indførelse, kan vi konkludere, at vi på trods af forsinkelserne stadig har mulighed for at overholde de tidsfrister, der blev fastsat i Lissabon. Det er dog en forudsætning, at vedtagelsen af de forslag, der behandles i øjeblikket, ikke forsinkes yderligere, og at fristen for gennemførelse i medlemsstaterne overholdes.

I årene 1993-2002 var den gennemsnitlige gennemførelsestid eksempelvis for direktiver om finansielle tjenester regnet fra det tidspunkt, hvor Kommissionen fremsatte forslaget, indtil den sidste medlemsstat reelt havde gennemført direktivet, over 7 år. Sådanne forsinkelser har vi ikke råd til i fremtiden. For at vi kan nå vore mål, er det nødvendigt, at medlemsstaterne helt og fuldt er indstillet på at fremskynde indførelsen af reformer via en omhyggelig vedtagelse og hurtig gennemførelse.

Procedurerne for vedtagelse af gennemførelsesbestemmelserne, som er foreslået i Lamfalussy-rapporten, og som for tiden anvendes i forbindelse med vedtagelsen af foranstaltningerne i handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser, skulle kunne fremskynde processen.

Hvad viser indikatorerne for økonomisk reform og integration om reformernes virkning?

De **udenlandske direkte investeringer** er stadig hoveddrivkraften bag de grænseoverskridende aktiviteter, især inden for servicesektoren. **Samhandelen** mellem EU-medlemsstaterne har vokset hurtigere end BNP i årene 1996-2000, men i år 2001 skete der en opbremsning. 2001 var også året hvor samhandlen i verden faldt for første gang i to årtier. Men det indre marked har stadig yderligere potentiale for integration. Selv Belgien og Luxembourg - langvarige medlemmer af EU med traditionelt åbne økonomier - har været i stand til at øge handelen med andre EU-medlemmer og tredjelande i de seneste år.

Det er interessant at notere, at reglerne for det indre marked har været i stand til at øge handelen uden at skabe mere "markedsfriktion" målt ved traktatbrudssager. Væksten i handelen (målt på importen) og i antallet af overtrædelser af reglerne for det indre marked (bortset fra tilfældene af manglende gennemførelse i national ret) har i de seneste år udviklet sig i forskellige retninger, idet handelen er blevet forøget, og overtrædelserne har vist en stagnerende tendens. Herudover er stigningen i intra-EU-handlen sket samtidig med en stigning i handlen med resten af verden. Faktisk er EU blevet mere åbent i de seneste år.

En række indikatorer bekræfter stagnationen i priskonvergens. Det bør vække bekymring og det bør være et godt argument for at øge hastigheden i de økonomiske reformer – ikke mindst fordi priskonvergens er til gavn for forbrugerne. Varer med hurtig priskonvergens viser tegn på relativt lave prisstigninger. Mangel på priskonvergens ser samtidig ud til at følge prisstigninger over gennemsnittet.

Oprettelsen af **det indre marked for tjenester** er måske det vigtigste reformmål på mellemlang og lang sigt. Nu ved vi, at evnen til at udnytte anvendelse og spredning af informations- og telekommunikationsteknologien - specielt inden for servicesektoren og især inden for detailhandel og handel med værdipapirer - er en vigtig faktor, når man skal forklare forskellen i den konkurrencemæssige effektivitet af USA's og EU's økonomier.

De mål, der blev opstillet på Det Europæiske Råd i Lissabon, kan kun nås, hvis der etableres et virkeligt indre marked for tjenester, især inden for serviceerhverv, som har indvirkning på konkurrenceevnen for virksomheder i alle sektorer. Nogle af fordelene ved det indre marked sættes over styr nu på grund af den ringe effektivitet i servicesektoren. Det er nødvendigt, at medlemsstaterne hver især skrider til handling, men det er ikke nok til at skabe virkelige fremskridt på dette område. Gennemførelsen af strategien for servicesektoren haster i stigende grad.

At få fuldført arbejdet med hensyn til **sektoren finansielle tjenester** er specielt vigtigt, fordi det vil betyde en forøgelse af konkurrenceevnen i samtlige sektorer. Der kan noteres betydelige fremskridt med hensyn til indførelse af reformer i denne sektor, idet $\frac{3}{4}$ af de påtænkte foranstaltninger allerede er vedtaget. Indikatorerne viser, at der også sker fremskridt med integrationen, navnlig på engrosmarkederne. I dag udgør grænseoverskridende aktiviteter 60 % af den samlede aktivitet på det simple pengemarked (markedet for lån uden sikkerhed). Imidlertid hindres integrationen fortsat af manglende harmonisering af regler og praksis vedrørende sikkerhedsstillelse, clearing og afregning, regnskabspraksis og krav med hensyn til prospekter. De potentielle fordele ved en fuldstændig integration på disse markeder er enorme. Den makroøkonomiske engangseffekt af at samle likviditet i de europæiske aktie- og selskabsobligationsmarkeder er blevet beregnet til 1,1 % af EU's BNP (eller 130 mia. EUR i 2002-priser) med en gevinst i form af en vækst i beskæftigelsen på 0,5 %. Investeringerne vil også kunne stige med 6,0 %.

Detailmarkederne for finansielle tjenester viser meget lavere integrationsniveauer. Forbrugskredit-segmentet viser ingen tegn på integration overhovedet. Fordelene ved at give virksomhederne adgang til kapitalmarkederne i EU er anslået til mellem 0,74 og 0,92 % af omsætningen i fremstillingsindustrien. SMV'erne vil være de virksomheder, der vil kunne høste størst fordel af en større spredning af finansieringskilderne: et fald på 10 % i den bankbaserede finansiering til fordel for kapitalmarkedsfinansiering vil betyde en reduktion i finansieringsomkostningerne svarende til 0,3 % af EU's BNP. De potentielle besparelser ved at fjerne ineffektiviteten i den finansielle sektor som følge af manglende integration er betydelige. Inden for banksegmentet i EU anslås besparelserne til at udgøre mellem 1,4 og 1,6 % af BNP. Disse omkostninger læsses for øjeblikket - i det mindste delvist - over på virksomhederne og forbrugerne.

Ved at øge tempoet i gennemførelsen af reformerne inden for sektoren finansielle tjenester kan vi sikre, at disse fordele kan udnyttes hurtigere. Yderligere forsinkelser vil betyde, at disse fordele sættes over styr.

Reformerne vedrørende **markederne for offentlige indkøb** er på vej, men er blevet alvorligt forsinket. De få indikatorer, vi har til at måle integrationen på dette marked, viser, at der kan spores så godt som ingen fremskridt. Eksempelvis er antallet af meddelelser om indgåede kontrakter vedrørende indkøb på tværs af grænserne utroligt lavt, idet det kun tegner sig for 1,26 % af de samlede kontrakttildelinger i 2001. Den europæiske økonomi er således stadig berøvet de fordele, som ville kunne høstes ved integreringen af en så stor og vigtig økonomisk sektor. Blot 1 % af de besparelser, som ville være resultatet af større konkurrence, ville have frigjort 14 mia. EUR i 2001, som kunne have været anvendt mere effektivt, eller som kunne have reduceret den skat, der skal betales. Dette svarer til ca. en tredjedel af de offentlige administrationers samlede netto finansieringsbehov i samme år.

Endelig bør den betydelige indsats, der er gjort for at **lette regelbyrden**, som hviler på SMV'er og nyetablerede virksomheder, suppleres med en fuldstændig og effektiv gennemførelse af handlingsplanen for bedre og enklere regulering. Bilaget til denne rapport, som er baseret på et spørgeskema til medlemsstaterne, viser, at de alle overser indre-markedsdimensionen med hensyn til at forbedre de lovgivningsmæssige rammer. Det, som de nationale myndigheder skal tage i betragtning, er ikke blot reguleringens indvirkning på de indenlandske økonomiske aktører, men også på andre aktører i EU, som prøver at udøve deres rettigheder i det indre marked.

I. INDLEDNING

USA's konkurrenceforspring i forhold til Den Europæiske Union bliver stadig større¹, og der er således risiko for, at den amerikanske økonomi udkonkurrerer den europæiske økonomi under konjunkturedgangen ligesom under opsvinget i slutningen af 1990'erne.

På baggrund heraf tager denne femte rapport² om Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder først sit udgangspunkt i Det Europæiske Råd i Barcelona, hvor der blev lagt vægt på gennemførelse af retningslinjerne for de økonomiske politikker. Den analyserer gennemførelsen af retningslinjerne for den økonomiske reform, der er fastlagt i konklusionerne af flere på hinanden følgende møder i Rådet (det indre marked), og konkluderer, at der er langt mellem intentioner og resultater.

Dernæst fokuserer rapporten på indikatorer for økonomisk reform og integration og peger på økonomiske områder, som kræver hurtige reformer og en større indsats fra medlemsstaterne. Integrationsmulighederne synes langt fra udtømte, men priskonvergens er gået i stå, hvilket er dårligt nyt for forbrugerne. I bestræbelserne på øget integration er det servicesektoren, herunder finansielle tjenesteydelser, som skal have topprioritet.

Rapporten indeholder endvidere en række skøn over de fordele, som økonomiske reformer kan kaste af sig, især på markederne for finansielle tjenesteydelser, og over de faktiske omkostninger, som påføres EU's borgere og virksomheder som følge af den forsinkede reformproces. De potentielle gevinster – og dermed omkostningerne ved manglende initiativ – er enorme.

Rapporten ville være mangelfuld, hvis ikke den kom ind på tiårsdagen for ophævelsen af grænserne i det indre marked. Lejligheden er passende til at gøre op, hvilken lære vi med henblik på de kommende års økonomiske reformer kan drage af disse ti år. Vedtagelsen og gennemførelsen af lovgivningen om det indre marked frem til i dag giver os et fingerpeg om, hvor lang tid det tager for at realisere økonomiske reformer. Samtidig understreges risikoen for, at vi forfejler vort mål, hvis vi er for længe om at foreslå, vedtage og gennemføre reformer.

Rapporten bringer følgende budskaber:

- (1) Det indre marked har stadig potentiale til vækst og jobskabelse, men den stagnerende priskonvergens viser, at **økonomiske reformer er nødvendige for at sætte skub i integrationen og handelen igen.**
- (2) Analysen af de potentielle fordele ved økonomiske reformer og omkostningerne ved manglende initiativ viser, at reformer på de **finansielle markeder** er påtrængende nødvendige i kraft af deres store potentiale og udviklingen på disse markeder. Det er også vigtigt at oprette et **indre marked for tjenesteydelser**, eftersom det er af stor betydning for at opfylde de målsætninger for konkurrenceevnen, som blev fastlagt på Det Europæiske Råd i Lissabon. Endelig bør man prioritere en hurtig vedtagelse og omhyggelig iværksættelse af **lovpakken om offentlige indkøb** og gennemførelse af

¹ Se SEK(2002) 528 "2002 European Competitiveness report" angående en nærmere redegørelse for udviklingen i konkurrenceevnen.

² Den økonomiske reformproces, der blev lanceret i Cardiff, har været indgående behandlet i Rådet (konkurrence). Den 30. september 2002 noterede Rådet sig konklusionerne i rapporten "Gennemgang af Cardiff-processen for økonomiske reformer fra en indre markeds-synsvinkel." Kommissionens femte rapport om produkt- og kapitalmarkederne er disponeret efter denne og andre udredninger.

lovpakken om **bedre lovmæssig regulering**. Det er nødvendigt, at der sker fremskridt inden for alle områder, for at de mere globale reformbestrebelse på produkt- og kapitalmarkederne kan blive kronet med held.

- (3) En analyse af **gennemførelsesprocessen** viser, at på trods af visse fremskridt er vedtagelsen og gennemførelsen af økonomiske reformer på produkt- og kapitalmarkederne stadig for langsommelig. Kun hvis vi er fast besluttet på at fremskynde vedtagelsen af og gennemføre reformerne kan vi overholde den tidsplan, der i Lissabon blev fastsat for opfyldelsen af målsætningerne for konkurrenceevnen.

I det næste afsnit præsenteres de vigtigste resultater af overvågningen af den generelle markedseffektivitet målt på grundlag af indikatorer som priser, handel og udenlandske investeringer. Efterfølgende vises resultaterne af overvågningen af særligt relevante markeder, herunder offentlige indkøbsaftaler og finansielle markeder. Bilag 1 i rapporten indeholder grafiske fremstillinger, tabeller og teknisk materiale, som er relevante for rapporten, hvortil kommer to særlige bilag. I overensstemmelse med konklusionerne i rapporten om den økonomiske reformproces, som blev igangsat i Cardiff, og som koordineres af Rådet (konkurrence), indeholder bilag 2 en mere detaljeret analyse af de to emneområder, som Rådet har valgt: de foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet for at fjerne hindringerne for integrationen på markederne for tjenesteydelser og for at modernisere og forenkle den nationale lovgivning og de administrative procedurer. Ligesom sidste års rapport omhandler bilag 3 udelukkende forsyningspligtighederne som følge af deres særlige betydning. Det indeholder en opdatering af de vigtigste indikatorer og resultaterne af en Eurobarometer-undersøgelse af forbrugernes mening om disse sektorer's effektivitet.

II. STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER

Som led i Cardiff-processen er der blevet fastlagt en lang række retningslinjer til fremme af de økonomiske reformer³. Det vil nu være hensigtsmæssigt at foretage en vurdering af, i hvilket omfang de er blevet gennemført, hvilket er emnet for dette afsnit.

60 af de vigtigste retningslinjer, som Rådet (det indre marked) har fastlagt som led i Cardiff-processen, er sammenfattet i tabel 1-3. Nogle krævede initiativer på EU-plan, mens andre var rettet mod medlemsstaterne. I begge tilfælde skelnes mellem retningslinjer, som kræver initiativer i forbindelse med udformning, vedtagelse og iværksættelse af lovgivning eller andre retsfor skrifter, og retningslinjer, som kræver ikke-lovgivningsmæssige initiativer som overvågning eller fastlæggelse af udenretslige procedurer for bilæggelse af tvister.

Disse retningslinjer varierer i omfang og betydning. For eksempel omfatter "gennemførelse af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser" 42 foranstaltninger, og betydningen heraf kan ikke sammenlignes med andre som f.eks. "fremme af samarbejdet om indsamling af statistiske data". Hertil kommer, at forslagene i nogle tilfælde er revisioner af tidligere retningslinjer⁴. På

³ Der fokuseres her på konklusionerne af møderne i Rådet (det indre marked). Anbefalinger, som er affødt af Cardiff-processen, indgår også i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, som er fastlagt af Rådet (økonomi og finans), og som analyseres indgående i rapporterne om gennemførelsen heraf.

⁴ Denne rapport indeholder kun den første version af retningslinjer, som senere er blevet revideret. Det år, hvor retningslinjerne første gang blev formuleret, er angivet i parentes. Derved skjules nødvendigvis vigtige kvalitative ændringer. I konklusionerne fra 1999 understregedes f.eks. behovet for at integrere

trods af begrænsningerne heri giver tabellerne et overblik over udviklingen og resultaterne af processen.

Hidtil har Rådets (det indre marked) konklusioner hovedsagelig været retningslinjer af lovgivningsmæssig art eller anden form for regulering. Skønt 23 af dem ikke var af lovgivningsmæssig art eller anden form for regulering, har de økonomiske reformer i høj grad været baseret på forslag til, vedtagelse og iværksættelse af nye regler. Det er interessant at konstatere, at relativt få af de ikke-lovgivningsmæssige retningslinjer var rettet mod medlemsstaterne (6 ud af 23).

I tabellerne har vi også sammenfattet gennemførelsesgraden af de enkelte retningslinjer. Vi opdelte resultaterne i tre kategorier: tilfredsstillende, mindre tilfredsstillende og utilfredsstillende. Det er utvivlsomt en forenklet og grov klassificering, men derved får man et generelt indtryk af de hidtidige resultater af Cardiff-processen⁵.

Helhedsindtrykket af gennemførelsen er blandet, idet resultaterne i ca. 50 % af tilfældene var fuldt tilfredsstillende, og de resterende 50 % viste resultater, som er mindre tilfredsstillende eller utilfredsstillende

Generelt ser denne evaluering mere positiv ud på EU-niveau med 25 tilfredsstillende resultater. Kun i 6 tilfælde var resultatet utilfredsstillende. For nogle af de vigtigste retningslinjer er resultatet imidlertid utilfredsstillende eller mindre tilfredsstillende⁶. Boks 1 giver en oversigt over gennemførelsen efter område.

Det er vigtigt at nævne, at væsentlige elementer i den økonomiske reform, som indgik i Rådets (det indre marked) konklusioner for første gang for næsten tre år siden, endnu ikke er blevet vedtaget: en ny lovpakke om offentlige indkøb (1999) og EF-patentet (2000). På baggrund heraf kan man stille sig det spørgsmål, om...

...vi overholder tidsplanen for indførelsen af de økonomiske reformer, som er nødvendige for at opfylde de målsætninger for konkurrenceevnen, som blev fastlagt på Det Europæiske Råd i Lissabon?

Erfaringerne med det indre marked giver et godt indtryk af den tid, der reelt medgår til realisering af økonomiske reformer, når ny lovgivning skal vedtages og gennemføres på EU-plan. På grundlag heraf kan vi danne os et indtryk af, hvor længe det varer, før forslag, der på et givet tidspunkt behandles i Rådet eller Rådet/Parlamentet, reelt bliver gennemført.

energinetværkene og gøre dem interoperable. Konklusionerne fra 2001 uddybede og præciserede imidlertid konklusionerne fra 1999.

⁵ Denne evaluering er baseret på en lang række resultattavler (f.eks. for det indre marked, statsstøtte, erhvervs politik, innovation) meddelelser fra Kommissionen, rapporter om gennemførelse af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser og for risikovillig kapital samt andre rapporter.

⁶ De retningslinjer, som kræver initiativer på EU-plan, viser både flest gode resultater (23 af 40) og flest dårlige resultater (6 af 40). Resultaterne er mindre markante for de retningslinjer, som kræver initiativer på nationalt niveau.

Vi har udvalgt 731⁷ direktiver vedrørende det indre marked, som blev foreslået og vedtaget mellem 1993 og april 2002 og beregnet følgende:

- den gennemsnitlige vedtagelsestid, dvs. den gennemsnitlige periode mellem Kommissionens fremsættelse af forslaget og den relevante EU-institutions vedtagelse
- den gennemsnitlige retlige gennemførelsestid, dvs. den gennemsnitlige periode mellem vedtagelsen på EU-niveau og udløbet af fristen for gennemførelse i medlemsstaterne
- den gennemsnitlige forsinkelse, dvs. den gennemsnitlige periode mellem gennemførelsesfristens udløb og det tidspunkt, hvor det sidste land reelt har gennemført og iværksat direktivet⁸.

I gennemsnit tog vedtagelsen 1,18 år og den retlige gennemførelse 1,10 år. Dermed var gennemsnitsvarigheden af vedtagelsen plus den retlige gennemførelse af direktiverne om det indre marked, som blev vedtaget mellem 1993 og april 2002, 2,28 år⁹.

Vedtagelsen tog i gennemsnit længere tid, hvis direktiverne skulle vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet (2,57 år), end hvis de kun skulle vedtages af Rådet (1,72 år). Det gælder dog ikke alle områder. Eksempelvis tog direktiver efter den fælles beslutningsprocedure vedrørende farmaceutiske og kemiske produkter i gennemsnit 1,68 år, mens Rådets direktiver vedrørende samme område i gennemsnit tog 2,58 år.

Unødige forsinkelser ud over den fastsatte tidsfrist er hovedårsagen til den langsommelige indførelse af reformer: den gennemsnitlige forsinkelse næsten fordobler den tid, der i alt medgår til vedtagelsen eller den retlige gennemførelse

Gennemførelsesproblemer efter udløbet af fristen øger den tid, der i gennemsnit kræves for den faktiske gennemførelse af direktiver om det indre marked med 2,21 år. Dermed er den gennemsnitlige samlede gennemførelsestid for disse direktiver 4,49 år.

Disse tal varierer ganske betydeligt efter de enkelte sagsområder. Figur 1 viser den gennemsnitlige totale gennemførelsestid efter sagsområde for 403 direktiver om det indre marked vedtaget efter 1992¹⁰. Direktiver om finansielle tjenester har en gennemsnitlig samlet gennemførelsestid på 7,33 år. Direktiver om socialpolitik, miljøbeskyttelse og forbrugerbeskyttelse har også en lang gennemsnitlig samlet gennemførelsestid. Dette skyldes,

⁷ Vi beregnede den gennemsnitlige gennemførelsestid for 731 direktiver (44 % var kommissionsdirektiver, 30 % rådsdirektiver og 26 % blev vedtaget af Rådet og Europa-Parlamentet). Den gennemsnitlige retlige gennemførelsestid i medlemsstaterne blev beregnet for 695 direktiver, fordi der for 36 ikke var fastsat nogen gennemførelsesfrist. Den gennemsnitlige forsinkelse kunne beregnes for 401 direktiver, fordi 294 af de 695 ikke var fuldt gennemført. Disse 294 direktiver opdeles i to undergrupper: a) gennemførelsesfristen er endnu ikke overskredet (115) og b) foranstaltninger er ikke blevet meddelt, og/eller der er indledt traktatbrudsprocedurer på grund af manglende gennemførelse (179).

⁸ Et direktiv anses for faktisk gennemført og iværksat, når det er fuldstændigt og korrekt gennemført i alle de medlemsstater, det forventes gennemført, og der ikke er indledt traktatbrudsprocedurer på grund af manglende gennemførelse.

⁹ Disse tal er bedre end for de direktiver vedrørende det indre marked, som blev vedtaget mellem 1985 og 1992: den gennemsnitlige varighed for vedtagelsen af disse direktiver var 1,7 år og den retlige gennemførelse 1,28 år.

¹⁰ Ser vi på den samlede gennemførelsestid for rammedirektiver, er den meget længere end for de her betragtede afledte direktiver (se figur 1).

at vedtagelsestiden (2,56 år for direktiver om finansielle tjenester) og den samlede gennemførelsestid i medlemsstaterne (inkl. forsinkelse: 4,77 år for samme sektor (se tabel 4), ligger over gennemsnittet. Miljødirektiverne tegner sig for de største forsinkelser: 3,34 år (se tabel 5 og boks 2).

Det fremgår klart af disse tal, at de frister, som blev fastsat af Det Europæiske Råd i Lissabon, vil kunne overholdes, hvis vedtagelsen af de forslag, der behandles i øjeblikket, ikke forsinkes yderligere, og såfremt fristen for gennemførelsen i medlemsstaterne ikke overskrides. For at vi kan nå vore mål, er det nødvendigt, at medlemsstaterne helt og fuldt er indstillet på at fremskynde indførelsen af reformer via en omhyggelig vedtagelse og hurtig gennemførelse.

På baggrund heraf er det nødvendigt at sikre, at gennemførelsesfasen ikke går ud over den minimumstid, der af tekniske grunde er nødvendig, for at de nationale myndigheder kan foretage den faktiske gennemførelse¹¹.

Omkostningerne ved en forsinket gennemførelse af disse og andre reformer vil være betydelige. Nedenfor opstilles en række skøn over potentielle fordele ved indførelsen af reformerne. Indledningsvis analyseres effektivitetsindikatorerne for det indre marked generelt, hvorefter vi går mere i detaljer og ser på effektiviteten af specifikke markeder (finansielle tjenester og offentlige indkøbsaftaler), som har særlig betydning for den europæiske økonomi.

III. MARKEDSEFFEKTIVITETEN GENERELT

Økonomiske reformer er af væsentlig betydning, hvis vi skal nå de langsigtede mål, der blev fastsat i Lissabon i marts 2000, dog er gennemførelsen af disse reformer ikke nok i sig selv. Den europæiske økonomi kan kun forbedre konkurrenceevnen, hvis foranstaltningerne får den ønskede virkning. Data om priser, handel og grænseoverskridende investeringer viser, i hvilket omfang økonomiske reformer og politikker vedrørende det indre marked reelt fremmer integrationen og konkurrencen, øger jobskabelsen og vækstpotentialet. Priskonvergens inden for det private forbrug er særlig velegnet til at fastslå ændringer i forbrugermarkederne.

PRISER: Nye oplysninger bekræfter den aftagende priskonvergens, der kunne registreres sidste år

Endelige data for 1999 og 2000 og foreløbige tal for 2001 viser, at den tydelige tendens hen imod priskonvergens inden for det private forbrug i 1990'erne tilsyneladende er aftagende. Den relative stigning i prisspredningen, som kunne observeres sidste år, ser dog ikke ud til at fortsætte. Prisspredningen målt med variationskoefficienten udgjorde 14,7 % i 1999 (14,5 % i 1998) og steg til 15,3 % i 2000. Ifølge foreløbige tal for 2001 ligger denne indikator tæt på samme niveau som i 1999, dvs. 14,6 %. Hvorfor er konvergens gået i stå?

Hvor er der stadig mulighed for konvergens? I hvilke lande og på hvilke produktmarkeder har der været priskonvergens, og hvor kan den forbedres yderligere? Betragter man konvergensmønstret i de enkelte lande og for de enkelte produktkategorier, vil man i et vist omfang kunne besvare spørgsmålene.

¹¹ Der er allerede opstået betydelige forsinkelser i vedtagelsen af lovpakken om offentlige indkøbsaftaler og forordningerne om henholdsvis EF-patenter og salg fremme. I de to sidste tilfælde er der dog tale om forordninger, som således ikke kræver nogen gennemførelse i medlemsstaterne.

Udviklingen i priskonvergens er forskellig i medlemsstaterne

Figur 3 viser, at priskonvergens er gået i stå i de fleste medlemsstater, men man kan også heraf aflæse, at priskonvergens i 1990'erne har fulgt fire meget forskellige udviklingsmønstre.

- I den første gruppe af lande (Østrig og de oprindelige seks medlemsstater) er der en meget høj grad af priskonvergens. Prisspredningen mellem disse lande er minimal (2,9 %).
- Den anden gruppe af lande har også oplevet en markant priskonvergens, men ligger stadig over eller under EU-gennemsnittet, uden at der sker nogen nævneværdig forbedring af konvergens. I denne gruppe ligger Finland over prisen gennemsnittet for EU-12, mens Spanien, Portugal og Grækenland ligger under gennemsnittet for EU-9.
- I de tre lande uden for euroområdet, Det Forenede Kongerige, Danmark og Sverige, ligger priserne over gennemsnittet for EU-15, og udviklingen i deres relative prisniveauer har været uensartet. Priserne i Sverige og Det Forenede Kongerige så ud til at bevæge sig i hver sin retning i 1999 og 2000, men ifølge foreløbige tal begyndte de at nærme sig hinanden i 2001. Valutakursudsving kan sandsynligvis til dels forklare denne udvikling.
- Frem til midten af 1990'erne lå prisniveauet i Irland under gennemsnittet for EU-9, men i de senere år er priserne nået op over dette gennemsnit (se figur 3). Irlands imponerende vækst ser ud til at have presset priserne i vejret og dermed ændret Irlands profil.

Priserne for forskellige varer og tjenester har ikke tilnærmet sig hinanden på samme tidspunkt eller på samme måde

I begyndelsen af 1990'erne udviste nogle varer/tjenester ekstreme prisforskelle landene imellem. Dette forekom især i lande med meget høje eller meget lave gennemsnitlige prisniveauer (se figur 4). Oprettelsen af det indre marked indsnævrede disse ekstreme prisforskelle i årene 1990-1995. I midten af 1990'erne skete priskonvergens for "varer, som er typiske for det indre marked," f.eks. beklædning, sportsartikler og husholdningsartikler, men den hastighed, hvormed priserne tilnærmede sig hinanden, aftog, for på det tidspunkt var de ekstreme prisforskelle allerede blevet udjævnet. Andre varekategorier som brændstof, elektricitet, tobak og gulvbelægningsmaterialer oplevede ikke den samme priskonvergens, og i nogle tilfælde bevægede priserne sig i hver sin retning.

Men har forbrugerne haft fordel af priskonvergens? ... Ja, i mange tilfælde...

Forbrugerne har kun fordel af priskonvergens, hvis priserne tilnærmes på det niveau, der findes i lande med lave priser. Tilnærmede priserne på et højt niveau (f.eks. som følge af manglende konkurrence), får forbrugerne ikke fordel af et indre marked. Tabel 6a viser, at priserne for en lang række varer har konvergeret mod lavere priser. Priserne for mange fødevarer, herunder kød, fisk, brød, olie/fedtstoffer, drikkevarer og visse former for forbrugerelektronik, konvergerede mod lavere priser. Eksempelvis blev prisforskellene for spiseolie og spisefedt reduceret med 44 %, mens priserne kun steg med 1 % pr. år, hvilket var et godt stykke under inflationsraten for de fleste forbrugervarer. Faktisk er priskonvergensens positive virkning ikke uvæsentlig for forbrugerne. De produkter, som i tabel 6a viser denne

positive prisudvikling, dvs. produkter, for hvilke priskonvergenen er høj og inflationen er lavere end gennemsnittet, udgør 25 % af det private konsum (se tabel 6b).¹²

... men ikke altid!

Der er dog stadig mange områder specielt inden for servicesektoren, hvor integration og konkurrence vil kunne skabe øget priskonvergens til forbrugernes fordel. Biler, glasartikler, tobak, bøger og rejseforsikring er eksempler herpå. I disse tilfælde er prisspredningen endnu større end i begyndelsen af 1990'erne. Hertil kommer, at priserne i disse produktsegmenter er steget hurtigere end den globale inflationsrate. Desuden udviste hovedparten af tjenesteydelserne i tabel 6 ringe prisstabilitet, hvilket understreger behovet for et virkeligt indre marked for tjenester. På nogle vare- og tjenestemarkeder har integrationen ikke altid været ensbetydende med håndgribelige fordele for forbrugerne. Det er derfor mod disse markeder, vi bør rette blikket i fremtiden.¹³

Baggrunden for den observerede aftagen i priskonvergenen ser ud til at være, at de voldsomme virkninger, som oprettelsen af det indre marked og de nye medlemsstaters tiltrædelse, affødte i starten, efterhånden er ved at ebbe ud. Denne aftagen har kunnet iagttages i alle lande undtagen Det Forenede Kongerige, Irland og Sverige, hvor udviklingen går i retning af øget prisspredning. Der er et betydeligt potentiale for yderligere konvergens mod lavere priser inden for flere produktkategorier.

Hvilke initiativer vil kunne forbedre konvergenen yderligere?

Ud fra en generel betragtning vil en streng håndhævelse af lovgivningen om det indre marked og en passende konkurrencepolitik i stort omfang kunne bidrage til at undgå en opsplittning af det indre marked og til at skabe en sund konkurrence. Andre reformer som liberalisering af konkurrencen inden for netværksindustrien kan også fremme konkurrencen. Udviklingen i forbrugernes grænseoverskridende indkøb og i e-handelen¹⁴ kan også bidrage til priskonvergens ved at udøve et nedadgående tryk på priserne. Alle sektorer er naturligvis ikke lige åbne for grænseoverskridende indkøbsaktivitet. Men fremkomsten af euromønter og -sedler vil også kunne bidrage til at reducere prisforskellene.

På de specifikke vare- og tjenestemarkeder er det derfor nødvendigt at se nærmere på de specifikke faktorer, som har indflydelse på priskonvergenen. I tidligere rapporter har vi peget på, at indirekte skatter, distributionsnettenes struktur, markedsdominans og en ineffektiv servicesektor i stort omfang er skyld i de resterende prisforskelle. I hvor høj grad bidrager disse faktorer til den resterende prisspredning? Bilmarkedet er et godt eksempel på, hvordan integrationen kan styrkes yderligere.

¹² Prisudviklingen afhænger naturligvis af mange andre faktorer end integration. Udvikling i faktorpriser som f.eks. brændstof, arbejdskraft, teknologi, forbrug i produktionen og produktivitet har væsentlig indflydelse på priserne på varer og tjenesteydelser.

¹³ Udviklingen i priserne på tjenesteydelser giver anledning til bekymring både af hensyn til integrationen og den generelle prisudvikling. I denne forbindelse er det vigtigt at minde om det mandat, som Rådet (økonomi og finans) gav Kommissionen til at foretage en mere detaljeret undersøgelse af årsagerne til pris- og inflationsforskellene mellem medlemsstaterne, og navnlig inden for servicesektoren.

¹⁴ Grønbogen om forbrugerbeskyttelse i Den Europæiske Union (KOM (2002) 531 endelig udg.) og opfølgingsmeddelelsen hertil (KOM (2002) 289 endelig udg.) behandler disse spørgsmål, bl.a. set ud fra forbrugernes perspektiv i henseende til forbrugertillid og -beskyttelse, og den indeholder forslag til styrkelse af dette aspekt af det indre marked.

En undersøgelse af markedet for nye biler fastslog, at der stadig er store prisforskelle landene imellem, uanset om skatterne er medregnet eller ikke. Ufuldstændig overvæltning af skatterne i forbrugerpriserne skaber store prisforskelle for nye biler før skat. Undersøgelsen viser, at prisforskellene for nye biler før skat vil kunne reduceres med 16 %, hvis de skattemæssige skævheder fjernes¹⁵.

De skævheder, som skyldes forskelle i beskatning, smitter også af på reservedelsmarkederne. Som det fremgår af boks 3, synes der at være et omvendt forhold mellem priserne på henholdsvis nye biler og reservedele (i begge tilfælde før skat). Priserne på nye biler før skat ser ud til at være lavere i lande med høje skatter for at kompensere for den høje beskatnings negative indvirkning på efterspørgslen. Til gengæld synes reservedelspriserne på disse markeder at være højere for at kompensere for indtægtstab ved salg af nye biler. Som følge heraf medfører skatteforskellene prisskævheder på to markeder (markedet for nye biler og markedet for reservedele), og den samlede prisspredning øges i EU.

To nye initiativer kan forbedre konvergenen inden for bilsektoren.

- Den netop offentliggjorte meddelelse fra Kommissionen om beskatning af personbiler (KOM[2002] 431) anbefaler, at registreringsafgifterne gradvist reduceres, holdes på et lavt niveau og derefter helst fjernes helt efter en overgangsperiode på 5-10 år. Integreringen af disse retningslinjer i de nationale beskatningsordninger skulle kunne bidrage til at reducere opsplittningen af markedet for nye biler.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1400/2002 af 31. juli 2002 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen vil begrænse markedsdominansen. Den vil også bidrage til at rationalisere og omstrukturere bildistributionen og kundeservicen.

Der ligger et stort konvergenspotentiale inden for servicesektoren, hvilket sandsynligvis vil kræve endnu mere omfattende reformer. Figur 5 viser prismønstret for tre meget forskellige typer tjenesteydelser: bilforsikring, kemisk rensning og biludlejning. I alle tre tilfælde har der været en lav eller slet ingen priskonvergens, og priserne er steget hurtigere end inflationen. Det er værd at bemærke, at priskonvergenen mod et lavere priseniveau inden for servicesektoren (f.eks. distribution, transport, energi, forretningsservice og finansielle tjenester) ikke blot kommer forbrugerne til gode i form af lavere priser, men konvergenen vil også sænke omkostningerne ved forarbejdningen af varer, hvilket vil give forbrugerne yderligere fordele.

Udvidelsen kan give forbrugerne i det indre marked yderligere fordele

Når det indre marked bliver udvidet med nye medlemsstater, kan det være med til at øge konkurrencen og give forbrugerne endnu større fordele. Figur 8 viser priseniveauet i de nuværende 15 medlemsstater og i kandidatlandene i forhold til et gennemsnit for EU-25. De ti nye lande har alle med undtagelse af Malta og Cypern priseniveauer, som ligger et godt stykke under alle lande i EU-15, og prisforskellene vil derfor være meget større i et udvidet EU. For

¹⁵ Se "Car Price Differentials in the European Union: An Economic Analysis" af H. Degryse og F. Verboven for GD Konkurrence, november 2000.

de fleste produktgrupper vil prisspredningen i det nye EU-25 være større, end det var ved skabelsen af det indre marked med EU-15 i begyndelsen af 1990'erne (se figur 9).

I de kommende ti år vil vi utvivlsomt komme til at opleve konvergens i EU-25, og optagelsen af de nye lande vil også kunne påvirke udviklingen i EU-15 i retning af større priskonvergens. I EU-15 ligger lav- og højprislandene geografisk langt fra hinanden, hvilket hæmmer integrationen. I et udvidet EU-25 vil højprislandene imidlertid ligge geografisk nærmere lavprislandene. Forbrugere fra lande med et højt prisniveau som f.eks. Sverige vil kunne få betydelige fordele af øget konkurrence fra de baltiske lande og Polen. Naturligvis vil dette kun kunne lade sig gøre, hvis de gunstige muligheder, som udvidelsen skaber for alle lande, udnyttes fuldt ud.

HANDEL: Integrationen øgedes konstant i årene 1995-2000 ... men tabte fart i 2001!

I perioden 1995-2000 lå stigningen i varehandelsstrømmene inden for EU konstant over vækstraten i EU's BNP. Desuden har den interne EU-imports andel af det nationale synlige forbrug været stigende (14 % i gennemsnit for EU-15 i 2001). For første gang siden etableringen af det indre marked udviste varehandelen inden for EU målt i procent af BNP imidlertid ikke nogen stigning i 2001 i forhold til året før, fordi BNP voksede hurtigere end handelen (se figur 10). Fænomenet kan dog være isoleret og af begrænset omfang. Desuden var 2001 et ekstraordinært år, og væksten i verdenshandelen standsede for første gang i to årtier. Denne udvikling kræver imidlertid en mere indgående analyse af handelen og viser, hvor nødvendigt det er at udnytte det indre markeds handelspotentialer fuldt ud¹⁶.

Åbningen af EU-landenes handel over for tredjelande er øget hurtigere end åbningen i handelen inden for EU

Når der ses bort fra 2001, er verdenshandelen og EU's handel med tredjelande (eksport plus import) vokset hurtigere end handelen inden for EU. Værdien af EU's import fra tredjelande blev næsten fordoblet i perioden 1995-2001. Denne udvikling har kunne iagttages i alle EU-lande (især i Østrig, Grækenland, Tyskland og Nederlandene) (se tabel 7). Dette har haft to vigtige følger. For det første har den økonomiske integration i det indre marked ikke skabt en "Europa-fæstning", hvilket man ellers har hævdet, at integrationen ville gøre, og for det andet betyder denne udvikling i handelen (udvidelse af både den interne og eksterne handel), at alle bestræbelser på at fjerne resterende handelshindringer inden for det indre marked også kan skabe øget velfærd, fordi øget handel inden for EU ikke tilsvarende reducerer handelen med tredjelande.

Stadig store forskelle mellem landene, hvad angår udvidelse og åbning af handelen

Kun 6 medlemsstater, Tyskland, Østrig, Belgien/Luxembourg, Frankrig og Spanien, har kunnet registrere markante stigninger i handelsstrømmene inden for EU. I Finland og Nederlandene har der været en moderat øget åbning i handelen inden for EU i perioden 1995-2001, mens de øvrige EU-lande ikke har oplevet mærkbare stigninger i handelen inden for EU. I Det Forenede Kongerige og Grækenland har den EU-interne handel endog været i tilbagegang i samme periode (se tabel 8).

¹⁶ Alle spørgsmål vedrørende handel og investering inden for servicesektoren er behandlet i bilaget.

En vigtig faktor ved vurderingen af disse resultater er naturligvis den enkelte økonomis relative åbenhed ved integrationens start. Man skulle tro, at de ældre EU-medlemsstater med mere integrerede og små åbne økonomier ville have gennemgået en mindre dynamisk integrationsproces i de senere år, mens de største og mindst åbne økonomier først nu ville udnytte deres integrationspotentiale. Men dette har ikke altid været tilfældet.

Blandt de lande, som har haft en relativ god handelsfremgang, kan nævnes gamle EU-medlemsstater med en særdeles åben økonomi i 1995 som Belgien og Luxembourg sammen med "nyankomne" som Østrig, som ved tiltrædelsen havde en relativ åben økonomi. Store og relativt lukkede økonomier, som har været medlem af EU i mange år (Frankrig og Tyskland) eller knapt så mange år (Spanien), har også været i stand til at øge handelen betydeligt i de senere år. I de lande, som i 1995 havde en meget åben økonomi, ser handelsfremgangen ud til at være stagneret i perioden 1995-2001. Endelig har gamle medlemmer med relativt lukkede og større økonomier (Italien og Det Forenede Kongerige) og nyere medlemmer med relativt mere åbne og mindre økonomier (Portugal, Grækenland og Sverige) oplevet en relativ dårlig udvikling i handelen (se tabel 9).

Belgien og Luxembourg er eksempler på, at det indre marked stadig giver både mangeårige medlemmer med allerede stærkt integrerede økonomier og nye medlemmer som Østrig et godt potentiale for betydelig udvidelse af handelen. Sammenligner man handelstallene i de tre nyeste medlemsstater siden deres tiltrædelse i 1995, kan man således gøre meget interessante iagttagelser. Udviklingen har været meget forskellig i de tre lande. Det er kun Østrig, som har indfriet forventningerne, mens Finland kun har oplevet en moderat stigning i den EU-interne handel, og for Sveriges vedkommende har integrationen samlet set været meget beskedent.

Udviklingen i handelen er sket med relativt mindre "markedsfriktion"

I det indre marked har det været muligt at øge handelen i et marked med relativt mindre "friktion". Figur 11 viser, at handelen (importen) er vokset hurtigere end antallet af traktatbrudsprocedurer vedrørende det indre marked, som ikke skyldes manglende gennemførelse. I perioden 1988-1994 voksede handelen inden for EU således i samme takt som overtrædelserne. Efter 1995 har tendensen dog ændret sig markant, eftersom handelen har været i konstant stigning, mens antallet af overtrædelser er faldet og derefter er vokset betydeligt langsommere.

Denne friktionsindikator kan også anvendes til at fuldføre profilen af medlemsstaterne. Figur 12 viser landenes rangorden ud fra deres integration i det indre marked og antallet af traktatbrudsprocedurer, som ikke skyldes manglende gennemførelse. Indekset er højt for lande, over for hvilke der i perioden 1995-2001 blev indledt et stort antal overtrædelsesprocedurer, og for hvilke importen og de direkte investeringer fra udlandet var af ringe omfang.

Effektiviteten i samhandelen mellem EU-medlemsstaterne vil kunne forbedres ved en bedre anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse.

Desuden kræves der konvergens - herunder den nødvendige harmonisering - af de nationale foranstaltninger op til det punkt, hvor gensidig anerkendelse bliver mulig.

I lyset af erfaringerne vil disse harmoniseringsforanstaltninger efter al sandsynlighed være hensigtsmæssige på områder, hvor der skal tages betydelige sundheds-, miljø- og forbrugerbeskyttelseshensyn.¹⁷

Det volder stadig problemer at anvende princippet om gensidig anerkendelse korrekt. Omkring en tredjedel af traktatbrudsprocedurerne i perioden 1998-2001 skyldtes manglende gensidig anerkendelse. En række foranstaltninger, som blev foreslået i 1999-meddelelsen om gensidig anerkendelse, er allerede blevet gennemført. Dertil kommer, at notifikationsproceduren i henhold til direktiv 98/34/EF viser sig at være meget nyttig, da medlemsstaterne nu vedtager en lang række tekniske forskrifter som følge af den teknologiske udvikling og af hensyn til sundheden og fødevarerens sikkerheden (i 2001 modtog Kommissionen 530 anmeldelser af tekniske forskrifter).

Den seneste rapport om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse indeholdt en evaluering af, hvordan dette princip fungerer, baseret på oplysninger fra case studies og forskellige eksempler på overtrædelser.

...men hvilken effekt har princippet om gensidig anerkendelse generelt på markedsintegrationen? Hvordan er samspillet med harmoniseringsforanstaltningerne?

Konvergens mellem eksportenhedspriserne er en forholdsvis grov indikator for integrationen, men den gør det i et vist omfang muligt at sammenligne udviklingen i handelen med harmoniserede og ikke-harmoniserede produkter¹⁸. Mellem 1993 og 2002 har spredningen i eksportenhedsværdierne gennemsnitligt været lavere i EU end i OECD-landene.

For over 80 % af produkterne i stikprøven var spredningen ved slutningen af perioden lavere i EU end i OECD (se tabel 10). Som helhed har konvergens i eksportenhedsværdierne i EU været større end i OECD. For langt de fleste EU-landes vedkommende viser mere end 50 % af eksportvarerne konvergerende enhedsværdier (se tabel 11).

De ikke-harmoniserede produkter hører til dem, der udviser størst eksportenhedsværdikonvergens: 19 af de 50 sektorer, der ligger øverst på ranglisten for eksportenhedsværdikonvergens, er ikke omfattet af nogen form for harmonisering, 6 er harmoniserede varer, og 16 af dem er omfattet af direktiver efter den nye fremgangsmåde (se tabel 12).

Men i de tilfælde, hvor princippet om fri bevægelighed for varer ikke fungerer tilfredsstillende, betaler virksomhederne og forbrugerne en høj pris

Inden for **lastbilsektoren** - for eksempel - opstår de største problemer som følge af de obligatoriske tekniske regler i medlemsstaterne. Disse regler betyder ofte unødvendige ekstra omkostninger for de handlende og/eller virksomhederne og har en negativ effekt på handelsstrømme og priser, idet de medfører **velfærdstab** for forbrugerne og producenterne. Effekten mærkes navnlig i form af ændringer af produkterne med henblik på at sikre overensstemmelse, ekstra omkostninger til afprøvning af nye modeller samt forsinkelser i markedsføringen som følge af administrative procedurer.

¹⁷ Nylige undersøgelser (Eurobarometer 57.2 - Flash Eurobarometer 128: Public opinion in Europe: Views on business-to-consumer cross-border trade, 14. november 2002) viser, at både erhvervslivet og forbrugerne mener, at yderligere harmonisering af forbrugerbeskyttelsesreglerne især vil føre til øget grænseoverskridende virksomhed-til-forbruger-handel (B-to-C).

¹⁸ M. M. Knetter og M. J. Slaughter "Measuring product-market integration" NBER, februar 1999, og Gil-Pareja, S. (2002): "Export price discrimination in Europe and exchange rates", *Review of International Economics* 10, 299-312.

Hvad angår lastbilsektoren har case studies gennemført af Kommissionen afsløret, at de ekstra omkostninger, eksportørerne har i forbindelse med tilpasning af deres produkter til de nationale krav, ligger mellem 1 785 EUR og 2 500 EUR pr. køretøj. En analyse af eksportenhedsværdierne bekræfter, at disse ekstra omkostninger læsses over på forbrugerne.

På trods af den seneste udvikling er det handelsskabende potentiale i programmet for det indre marked stadig ikke udnyttet helt, således som det bekræftes i tilfældet Belgien. Der er derfor meget, der taler for at fjerne de resterende barrierer, så at andre EU-økonomier kan få mulighed for fuldt ud at udnytte dette potentiale og drage fordel af de betydelige økonomiske gevinster, som ellers ville gå tabt. Der er endnu mere grund til at gennemføre en yderligere liberalisering inden for servicesektoren, hvor handelen endnu ikke rigtig er kommet i gang (se bilaget om serviceerhvervene).

De seneste tal viser, at udenlandske direkte investeringer (FDI) stadig er hoveddrivkraften bag markedsintegrationen i EU, men de blev alvorligt ramt af begivenhederne i 2001

FDI-strømmene inden for EU øgedes med en faktor på 15 mellem 1995 og 2000 og blev alvorligt ramt af begivenhederne i 2001, hvilket medførte, at de reduceredes til under 1999-niveau. Denne pludselige og betydelige nedgang i FDI-aktiviteten viser, hvor flygtige disse strømme er, og hvor følsomme de er over for konjunktursvingninger i økonomien.

Analysen af trendene på længere sigt viser, at der i modsætning til, hvad der er tilfældet med handelen, er en klar omkanalisering af strømmene i retning af EU-området: allerede i 1995 var intra-EU-strømmenes andel højere end extra-EU-strømmenes andel, og forskellen er hele tiden blevet større indtil 2000.

Ser man bort fra 2001, er handelen faldet hurtigt i forhold til FDI. Flere lande, som kun har kunnet fremvise beskedne fremskridt med hensyn til handelsintegration, har vist sig at være meget dynamiske med hensyn til intra-FDI-strømme. I disse tilfælde har FDI, og ikke handelen, være det vigtigste instrument i den interne integration (f.eks. Det Forenede Kongerige, Sverige) - (se figur 13, 14, 15).

IV. RESULTATER AF OVERVÅGNINGEN AF SÆRLIGT RELEVANTE MARKEDER

Den samlede vurdering på basis af generelle markedsindikatorer skal suppleres med en analyse af effektiviteten på en række markeder af særlig betydning set ud fra det indre markeds synspunkt. I dette afsnit gennemgås situationen på markederne for offentlige indkøb og finansielle tjenester. I et bilag præsenteres en opdatering af sidste års evaluering af forsyningspligtigheder¹⁹.

MARKEDERNE FOR OFFENTLIGE INDKØB

De samlede offentlige indkøbs andel af BNP er faldet fra 17,3 % i 1995 til 16,2 % i 2001 (se tabel 13). Den voksende gennemsigtighed og effektive konkurrence på markederne for offentlige indkøb er dog stadig et af de vigtigste og vanskeligst opnåelige mål for det indre marked. Der vil stadig kunne opnås store fordele ved en integration af disse markeder.

¹⁹ Den nye metodik til horisontal evaluering af forsyningspligtigheder, der er beskrevet i en nylig meddelelse fra Kommissionen, vil blive anvendt fra og med næste år.

Besparelser på én procent inden for offentlige indkøb som et resultat af større konkurrence og effektive offentlige indkøbsmarkeder ville have resulteret i samlede besparelser på 14 mia. EUR i 2001 for EU-15. Det svarer til ca. en tredjedel af det offentlige nettolånebehov i løbet af det år. Der er derfor et betydeligt potentiale for besparelser på dette område, især i den aktuelle situation, hvor det kommer an på at forbedre kvaliteten af de offentlige udgifter.

Den seneste udvikling på dette område har givet yderligere grund til bekymring og til en skærpet indsats for at få vedtaget lovpakken ...

For det første voksede den procentdel af offentlige indkøbsaftaler, der blev offentliggjort i EF-Tidende (dvs. formidlet til offentligheden), ikke signifikant i 2001, men forblev på 15,8 % (se tabel 14). Efter en lovende stigning på 4 procentpoint i 2000 er denne stagnation med hensyn til gennemsigtigheden af markederne for offentlige indkøb foruroligende, og det er et område, som kræver yderligere behandling. Den procentdel af offentlige indkøbsaftaler, som blev offentliggjort, varierede ikke signifikant i noget land, undtagen Sverige, hvor den voksede fra 20 % til 26 %, således af den allerede bemærkelsesværdige trend her er fortsat.

En anden indikator for markedsgennemsigtigheden giver ligeledes anledning til bekymring. Antallet af udbudsbekendtgørelser offentliggjort i EF-Tidende er steget i de seneste år, men antallet af bekendtgørelser af tildelte kontrakter, som blev offentliggjort, voksede ikke proportionalt hermed. Markedets gennemsigtighed reduceres, fordi det er relativt færre detaljer, der foreligger om resultaterne af udbudskonkurrencerne. Hermed fortsætter den trend, der har kunnet konstateres med en voksende afstand mellem disse to tal (se figur 16).

Endelig er antallet af meddelelser om indgåede kontrakter, som angiver indkøb på tværs af grænserne, stadig meget lavt. Direkte indkøb over grænserne tegnede sig for 1,26 % af meddelelserne om kontrakttildeling i 2001 (1,5 % i 2000). Dette tal omfatter ikke indirekte indkøb gennem tilknyttede virksomheder i udlandet, hvorfor det faktiske omfang af indkøb over grænserne er større end tallene lader formode. Ikke desto mindre er omfanget af direkte indkøb på tværs af grænserne utroligt lille og er ikke steget i de seneste år.

Anvendelsen af direktiverne om offentlige indkøb har været ledsaget af et stort antal overtrædelser

En sammenligning af udviklingen i offentlige indkøbsaktiviteter og antallet af overtrædelser i forbindelse med offentlige indkøb giver yderligere anledning til bekymring. Stigningen i antallet af udbudsmeddelelser offentliggjort i EF-Tidende ledsagedes af en stigning i antallet af overtrædelser i forbindelse med offentlige indkøb i de seneste år, selv om antallet af overtrædelser synes at have toppet og er begyndt at falde i 2000 (se figur 17 og den tilhørende fodnote). I modsætning til trendene inden for handel og udenlandske direkte investeringer, har den øgede gennemsigtighed inden for offentlige indkøb resulteret i større "friktion" i anvendelsen af reglerne vedrørende indkøb.

De få foreliggende indikatorer for udviklingen i offentlige indkøb giver således ikke grund til optimisme

Dette er yderligere en grund til at fremskynde overgangen til de nye direktiver om offentlige indkøb. Med den nye lovpakke skulle situationen forbedres. Den konsoliderer de eksisterende

direktiver, strømliner tildelingsprocedurerne og fremmer indførelsen af elektronisk teknologi i forbindelse med de offentlige indkøbsaktiviteter.

Efter indførelse af ændringer foreslået af Europa-Parlamentet er pakken for øjeblikket til behandling i Rådet, hvor der forventes politisk enighed. Ud over den nye lovpakke vil andre tilhørende foranstaltninger kunne forbedre effektiviteten på markederne for offentlige indkøb (se boks 4).

Elektroniske udbud vil kunne lette indkøb på tværs af grænserne

I konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Lissabon blev der krævet fremskridt med hensyn til indførelse af e-forvaltning inden udgangen af 2003. Indførelsen af fuldt udbyggede elektroniske indkøbssystemer skulle få indkøbsprocessen til at forløbe gnidningsløst, betyde en væsentlig reduktion af transaktionsomkostningerne og forbedre effektiviteten. Der er i de nationale "Cardiff-rapporter" flere ting, der tyder på, at man i medlemsstaterne er i fuld gang med at indarbejde disse nye teknologier. Dette skulle bidrage til at øge gennemsigtigheden og åbne op for konkurrence på markederne for offentlige indkøb for såvel indenlandske som udenlandske firmaer.

Efter de seneste vigtige skridt, der er taget ("politisk enighed"), haster det med at få vedtaget og gennemført den nye lovpakke. Udvidet brug af elektroniske udbud og andre tilhørende initiativer vil også kunne give betydelige økonomiske fordele. Endelig er der behov for bedre overvågning af offentlige indkøb, især hvad angår indkøb på tværs af grænserne.

MARKEDERNE FOR FINANSIELLE TJENESTER

Med den fysiske indførelse af euroen anvender de finansielle markeder (både detail- og engrosmarkederne) inden for euroområdet én valuta, men uheldigvis udgør de ikke ét samlet marked. Der er stadig mange forhindringer ...

... og ikke alle disse forhindringer kan fjernes ved udstedelse af forskrifter. Med undtagelse af de simple pengemarkeder (markederne for lån uden sikkerhed) i euroområdet er engrosmarkederne for finansielle tjenester i EU stadig i varierende grad fragmenteret (se boks 6). Handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser, Kommissionens vigtigste instrument til at gennemføre et indre marked for finansielle tjenester, skal fjerne nogle af de vigtigste hindringer.

Der er opnået en højere grad af integration på områder, hvor der er etableret en fælles markedsstruktur, og/eller hvor forskrifterne er blevet tilpasset, men der er stadig lang vej igen, før forhindringerne er fjernet, selv på engros-markederne ...

På det usikrede pengemarked er der nået fuld integration mellem euroområdemedlemsstaterne. Harmoniseringen inden for dette markedssegment omfatter den handlede vare (den fælles valuta), de regler, der gælder herfor (den fælles valutapolitik), samt handelsinfrastrukturen (TARGET).

Indikatorerne viser, at der er opnået fuldstændig integration. Siden januar 1999 har der været fuld konvergens mellem rentesatserne på dette marked, og aktiviteterne på tværs af grænserne repræsenterer mindst 60 % af den samlede aktivitet.

Der kan konstateres konvergens mellem rentesatserne inden for *markedet for statsobligationer*, men den er ikke så fuldstændig, som tilfældet er på det usikrede pengemarked (se figur 18 og 19). Der er stadig tale om en vis grad af fragmentering som følge af de forskellige emitterter: de forskellige likviditetsniveauer og kreditorernes forskellige kvalitet forklarer de resterende spredninger i rentesatserne. Men der foregår helt tydeligt aktivitet over grænserne inden for dette markedssegment.

På de langfristede (*selskabsobligationsmarkedet, aktiemarkedene*) og kortfristede (*de sikre pengemarkeder*) engrosmarkeder, hvor der foregår en bytning af likviditet for papirer, er der stadig mange hindringer for integrationen, hvilket hænger sammen med anvendelsen af sikkerhedsstillelse, clearing og afregning, regnskabspraksis, krav med hensyn til prospekter osv. Selv om disse vanskeligheder ikke har forhindret, at der har udviklet sig aktiviteter på tværs af grænserne, er der et betydeligt råderum for yderligere integration på disse markeder.

Nyligt vedtagne foranstaltninger i relation til handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser og andre foranstaltninger, som endnu er under udarbejdelse, skal løse disse problemer ...

Direktivet om *finansiel sikkerhedsstillelse*²⁰ skal løse problemer i relation til accept af de forskellige typer sikkerhedsstillelse, der anvendes i Europa. Når direktivet bliver iværksat, skulle det stimulere de grænseoverskridende aktiviteter inden for EU ved at forbedre retssikkerheden ved anvendelse af sikkerhedsstillelse.

Afregningsomkostningerne i forbindelse med grænseoverskridende transaktioner inden for EU er stadig langt højere end for indenlandske transaktioner, som svarer nogenlunde til situationen i USA. Hvis afregningsomkostningerne i forbindelse med grænseoverskridende transaktioner inden for EU kunne sænkes til *omkostningsniveauet for indenlandske transaktioner, ville det medføre omkostningsbesparelser på 42 %*²¹, dvs. 693 mio. EUR (se boks 7). Kommissionen har for nylig iværksat en undersøgelse for at fastslå, om der er behov for udstedelse af forskrifter for at reducere omkostningerne, eller om markederne efterhånden vil frembringe disse ændringer selv²².

Udviklingen på de finansielle markeder i det seneste år har endnu en gang vist, *hvor vigtigt det er at råde over pålidelig information*, især i tider med økonomisk usikkerhed. Hvis investorerne ikke kan være sikre på, at de oplysninger, de modtager, er pålidelige, vil de blive skræmt bort fra alt undtagen statsobligationer. I kølvandet på regnskabskandalene i USA, som førte til konkurser i store selskaber som Enron og WorldCom, er investorerne blevet varsomme med hensyn til selskabsrelaterede værdipapirer, hvilket har ført til, at markederne for selskabsobligationer og kortfristede pengemarkedspapirer er blevet mindre, og at markedsværdien af børsnoterede aktier er reduceret. Dette har haft en negativ effekt på pensionsfondene, forsikringselskaberne, bankernes balance og venturekapitalfondene (hvor effekten højst sandsynlig vil blive mærkbar ved udgangen af 2002) (se boks 8).

Handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser omfatter en lang række foranstaltninger, som skal gøre finansiel information mere pålidelig og sammenlignelig mellem landene. For eksempel vil direktivet om prospekter [se KOM(2002) 460 vedr. udkastet til direktiv] yde

²⁰ Godkendt af Europa-Parlamentet den 15. maj 2002. Direktivet forventes iværksat ved udgangen af 2003.

²¹ IVIE-rapport udarbejdet for Europa-Kommissionen (offentliggøres snart).

²² Den nylige Euroclear-Crestco fusion, som rent faktisk integrerede 60 % af afregningssystemerne i EU, forventes at reducere afregningsomkostningerne betydeligt.

investor beskyttelse, fordi prospekterne kun vil blive godkendt i hele EU, hvis de opfylder fælles EU-standarder for, hvilken information der må offentliggøres, og hvordan. Virksomhederne vil også få billigere og lettere adgang til kapital over hele EU gennem en forenkling af kravene til udarbejdelse af prospekt i forbindelse med udbud af værdipapirer til offentligheden. Hvad angår virksomhedernes regnskabsoplysninger, vil der med indførelsen af de internationale regnskabsstandarder (IAS) for børsnoterede selskaber i 2005 ske en harmonisering af den måde, hvorpå virksomhedsregnskaber præsenteres, og samtidig vil investorerne få klarere og mere sammenlignelig information. En udvidelse af IAS til også at omfatte ikke-børsnoterede selskaber vil kunne virke stimulerende på grænseoverskridende venturekapitalinvesteringer inden for EU, idet investorerne vil være i stand til at foretage bedre sammenligninger af deres investeringsmuligheder (se boks 8).

De mindst integrerede af alle finansielle markeder er detail-markederne

Forskelle i beskatning, mangelen på harmoniserede finansielle produkter og oplysninger, forskelle mellem nationale strukturer og forskrifter og den lokale karakter af forholdet mellem kunder og finansielle formidlere er nogle af de vigtigste barrierer for mere grænseoverskridende aktiviteter for europæiske borgere og små og mellemstore virksomheder (SMV). Dette gælder også for forbrugs- og realkreditlån samt for private pensionsordninger og forsikringsaftaler.

Det foreliggende materiale viser faktisk ikke nogen konvergens mellem rentesatser på forbrugerlån (se figur 22). Den konstaterede konvergens mellem realkreditlånsrentesatser (se figur 23) skyldes ikke så meget større konkurrence som i højere grad konvergens i pengemarkedsrentesatserne (se boks 9). Derfor rapporteres der ikke om nogen nævneværdig grænseoverskridende aktivitet på disse markeder.

På grund af kundernes "størrelse og antal" i disse markedssegmenter finder der ikke så hurtigt markedsstyrede ændringer sted som på engrosmarkedet. Den fysiske indførelse af euroen og forordningen af december 2001 om grænseoverskridende betalinger i detailhandelen vil kunne sætte fart i integrationen. Indførelsen af euroen har forøget gennemsigtigheden og sammenligneligheden af produkterne. Med forordningen af december 2001 ligestilles indenlandske og grænseoverskridende betalinger på samme niveau, med start i juli 2002 for så vidt angår elektroniske betalingstransaktioner og i juli 2003 for så vidt angår grænseoverskridende pengeoverførsler.

Der træffes også andre lovgivningsmæssige foranstaltninger med henblik på at fremme oprettelsen af et EU-dækkende finansielt marked for detail-kunder

- Kommissionens forslag til et revideret *forbrugerkreditdirektiv* sigter mod fuld harmonisering af regler, som finder anvendelse på alle former for forbrugerkredit (undtagen boliglån)²³.
- Atten måneder efter Kommissionens forslag er der indgået en principaftale om direktivet om *supplerende pensionsfonde*, som vil give mulighed for, at der kan

²³ For at forbedre gennemsigtigheden og sammenligneligheden af kreditomkostninger indgår der i forslaget en forpligtelse til at levere oplysninger vedrørende tre typer omkostninger: "debitorrenten", dvs. den renteomkostning, der skal betales; "de samlede kreditgiveromkostninger i procent", som tilføjer de faste omkostninger, der skal betales til udlåneren, og som således sikrer klar sammenlignelighed mellem udlånertilbud blandt leverandørerne og på tværs af grænserne; og "de årlige omkostninger i procent", dvs. de samlede kreditomkostninger for forbrugeren.

tilbydes grænseoverskridende pensionsordninger, samtidig med at der ydes pensionstagerne tilstrækkelig sikkerhed. Når forslaget er vedtaget, skulle det give mulighed for yderligere udvikling af pensionsfondsmarkedet i Europa og bidrage til arbejdstageres mobilitet.

- Formålet med *forsikringsformidlingsdirektivet*²⁴ er at forbedre forbrugernes valgmuligheder og forbrugerbeskyttelsen og gøre det lettere for forsikringsformidlerne at markedsføre deres tjenester tværs over grænserne. Direktivet vil træde i kraft i slutningen af 2004.

Selv om mange af de kortlagte lovgivningsmæssige hindringer for mere integrerede markeder tages op af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser, er der et klart behov for, at retsfor skrifterne gennemføres hurtigt og tilpasses de skiftende omstændigheder.

En forsinkelse af indførelsen af disse reformer vil indebære store omkostninger for Europas borgere og virksomheder

- At give EU-virksomheder samme adgang til kapital som amerikanske selskaber forventes at forstærke værditilvæksten i en række industrisektorer²⁵ med en varig fordel på 0,74-0,92 procentpoint (se boks 5).
- Den makroøkonomiske engangseffekt af at samle likviditet i de europæiske aktie- og selskabsobligationsmarkeder²⁶ er blevet beregnet til 1,1 % af EU's BNP (eller 130 mia. EUR i 2002-priser) på lang sigt med gevinster i form af beskæftigelse, forbrug og investeringer på henholdsvis 0,5 %, 0,8 % og 6,0 %. Selv når man tager den aktuelle uro på aktiemarkedene i betragtning, ændres denne konklusion ikke væsentligt (boks 5).
- Ifølge en undersøgelse bestilt af EFR²⁷ vil potentialet for højere vækst gennem finansiell integration kunne være 0,5 % af EU's årlige BNP, eller 43 mia. EUR om året.
- Den finansielle struktur i Europa er stadig hovedsagelig bankbaseret. *Specielt ikke-børsnoterede SMV'er uden ekstern rating er meget afhængige af bankfinansiering.* Dataene viser, at SMV'er fra EU i gennemsnit har en væsentlig lavere soliditetsgrad (dvs. egenkapitalen divideret med de samlede aktiver) end amerikanske SMV'er (se tabel d og e i boks 9). Ifølge en skønsvise beregning vil et fald på 10 % i den bankbaserede finansiering til fordel for kapitalmarkedsfinansiering betyde en reduktion i finansieringsomkostningerne svarende til 0,3 % af EU's BNP²⁸.
- Fordelene ved at fjerne ineffektiviteten i nogle af markedssegmenterne er også meget store. Alene i EU's banksektor skønnes denne ineffektivitet at udgøre i alt mellem 1,4 og 1,6 % af BNP.²⁹

²⁴ Godkendt af Rådet den 30. september 2002.

²⁵ CEPR-undersøgelse for GD Økonomiske og Finansielle anliggender, findes på følgende netadresse: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/economic_papers/economicpapers179_en.htm

²⁶ London Economics-undersøgelse gennemført for GD Det Indre Marked, findes på følgende netadresse: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/mobil/overview.htm

²⁷ EFR: europæisk rundbordskonference vedrørende finansielle tjenester.

²⁸ IVIE-rapport (offentliggøres snart).

²⁹ IVIE-rapport (offentliggøres snart).

V. RESUMÉ OG KONKLUSIONER

Denne rapport viser, at der er potentiale til at gennemføre en integration i fremtiden, den peger på en række lande og økonomiske sektorer, hvor dette potentiale er større, og den fremlægger skøn over de potentielle fordele, der vil kunne drages af en række økonomiske reformer, som den europæiske økonomi har ventet på i de seneste fire år. I mange tilfælde, især inden for sektoren "Finansielle tjenester", er de af samme størrelsesorden som EU's samlede økonomiske vækst i det forgangne år. Dette er vigtigt i beslutningstagnings- og prioriteringsøjemed, nu hvor forskellen i konkurrenceevne i forhold til USA øges, og hvor produktiviteten stadig stiger lige så hurtigt i USA som i Europa³⁰.

Der er ikke kun tale om, at man mister "potentielle fordele". Hvert år, der går, uden at disse økonomiske reformer gennemføres, koster Europas borgere dyrt. Denne rapport viser, at den hastighed, hvormed flere af disse reformer gennemføres, nogenlunde svarer til den hastighed, hvormed tidligere indre-markeds-lovgivning er blevet gennemført i løbet af det seneste årti, hvilket igen viser, at beslutningstagerne tilsyneladende ikke føler, at der er grund til hastværk. Dette er ikke tilfredsstillende.

Det tilsagn om at gøre en indsats for at fremme konkurrenceevnen, som stats- og regeringscheferne gav i Lissabon i marts 2000 og genbekræftede i Barcelona, kræver, at der handles hurtigere. Vi kan ikke blive ved med at forsinke vedtagelsen af de forslag, der er blevet fremsat.

Rapporten har også bekræftet konklusionerne fra flere på hinanden følgende møder i Det Europæiske Råd om, at en af de væsentligste hindringer for gennemførelsen af strukturreformer, som er blevet vedtaget på EU-plan, har været den sene gennemførelse i national ret. Vi kan ikke længere leve med disse forsinkelser på det vigtige stadium, som gennemførelsen af retsakter og forskrifter i national ret er, især for så vidt angår gennemførelsen af de økonomiske reformer, som indgår i Lissabon-strategien.

En formel erklæring fra medlemsstaterne om at gennemføre strukturreformforanstaltninger i national ret inden for de lovmæssigt fastsatte tidsfrister (dvs. uden at der opstår store og omkostningskrævende yderligere forsinkelser) ville være et troværdigt bevis på deres engagement med hensyn til at gennemføre reformprocessen. Desuden vil de enkelte lande kunne styrke troværdigheden af deres engagement ved frivilligt at fastsætte egne tidsfrister og kvantitative mål. Den enkelte medlemsstat kunne også fokusere mere på opfølgning af EF-domstolens domme vedrørende det indre marked og sikre, at der foretages de nødvendige ændringer i national ret. Denne proces ville kunne fremme gennemførelsen af reformer og derved begunstige borgerne.

Oprettelsen af et reelt indre marked for tjenester er måske det vigtigste mål på mellemlang og lang sigt. De mål, der blev opstillet af Det Europæiske Råd i Lissabon, kan ikke nås uden et indre marked for tjenester. Dertil kommer, at nogle af fordelene ved oprettelsen af det indre marked, bliver sat over styr nu på grund af den ringe effektivitet i servicesektoren i Europa. Som det fremgår af Kommissionens rapport om hindringer for integrationen inden for servicesektoren og i bilaget til denne rapport, berøver den manglende integration inden for servicesektoren allerede nu EU-økonomien væsentlige fordele og vil også gøre det fremover. Hvis der skal kunne opnås virkelige fremskridt, er det påkrævet, at medlemsstaterne selv

³⁰ Se SEK(2002) 528 "2002 European Competitiveness report".

skrider til handling, men det er ikke nok. Kun hvis strategien for servicesektoren gennemføres, vil det være muligt effektivt at bidrage til at nå dette mål på EU-plan.

Af få fuldført arbejdet med hensyn til sektoren finansielle tjenester er det mål, det haster mest med at nå. Vi har set, at lovgivning inden for dette område har været specielt vanskelig at gennemføre.

I sidste ende er det især forbrugerne der betaler prisen for eksistensen af barrierer på det indre marked. De kan således ikke nyde godt af en lang række konkurrencemæssigt prissatte varer og tjenester og den bedre livskvalitet, de måske forventer.

Offentlige indkøb er det tredje område, hvor der kræves hurtig gennemførelse af reformer. Der er for øjeblikket ved at blive truffet nye foranstaltninger til at åbne op for offentlige indkøb, men det vil tage tid at gennemføre disse foranstaltninger. Dette er endnu en grund til at prioritere disse reformer. Flere og bedre indikatorer for offentlige indkøbsmarkeder ville være en hjælp til bedre at kunne vurdere deres virkelige effektivitet og de fremskridt, der er gjort med hensyn til at integrere dem.

Endelig bør de store bestræbelser, der er udfoldet for at reducere regelbyrden for SMV'er og nyetablerede virksomheder, suppleres med en fuldstændig og effektiv gennemførelse af handlingsplanen for bedre og mere forenklet regulering. I den henseende kræves der en yderligere indsats for at integrere "indre-markeds"-dimensionen, som påpeget i bilaget til denne rapport. De nationale myndigheder bliver nødt til at tage ikke blot effekten af reguleringer og lovgivning på indenlandske økonomiske aktører i betragtning, men også effekten på andre EU-aktører, som opererer i det indre marked.

Alle disse reformer skal supplere de reformer, der allerede er undervejs på markeder, som leverer forsyningspligtjenester. Den seneste udvikling på disse markeder gennemgås i et særligt bilag til denne rapport. Det fremgår heraf, at der er økonomiske reformer på vej i energisektorerne, selv om der stadig er tale om hindringer for markedsåbningen, og virkningen af disse hindringer mærkes på prisniveauerne, især for husholdninger og små erhvervsmæssige brugere. Situationen skulle forbedres betydeligt med vedtagelsen af energipakken, som for øjeblikket er til behandling, især efter aftalerne på Det Europæiske Råds møde i Barcelona om at åbne markederne for kommercielle brugere i 2004 og den netop indgåede politiske aftale om at åbne dem for husholdningerne i 2007. Som et resultat af reformer inden for posttjenester meldes der om betydelige kvalitetsforbedringer på fællesskabsplan. Telekommunikationstjenesterne fortsætter med at give udbytte, og dette afspejles ved øget forbrugertilfredshed, især med mobiltelefoni. Situationen inden for transportsektorerne skal følges opmærksomt. Gennemførelsen af direktiverne i forbindelse med jernbaneinfrastrukturpakken inden den 15.3.2003 skulle medvirke til at forbedre effektiviteten på dette marked.